

poslušnosť - v kresťanskej alegórii *Oboedientia* (pozri *Cnosti a Neresti*); poslušnosť v alegórii zobrazovaná aj ako *osol* s mlynským kameňom na krku; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*
posmešná maska - pozri *maska, šarivari*

Posmešná maska (šarivari)

Posmievanie Krista - Hall: (*Matúš 26,67; Marek 14,65; Lukáš 22,63*); scéna nasleduje po *Kristovi pred Kaiľášom*; po svojom zatknutí v *Jeruzaleme* a buď hneď pred, alebo po jeho predvedení pred veľkňaza *Kaiľáša* (správy o tom sa rozchádzajú) sa na Krista vrhli Židia a bol vystavený rôznemu výsmechu; táto scéna by nemala byť zamieňaná za scénu *Korunovanie trnám*, ktorá bola neskoršou udalosťou ale v mnohých ohľadoch podobnou; „niektorí naň pľuli, zakrývali mu tvár, bili ho po hlave“ a „niektorí ho tľkli palicou so slovami: Prorokuj nám, Mesiáš! Povedz, kto ťa udrel!“; pri Posmievaní Kristu sa scéna odohráva pred Kaiľášom, ktorý sedí na sudcovskom sedadle (pozri *kurulské kreslo*); alebo Kristus sám sedí, obklopený posmeškármi; zvyčajne má zakryté oči a ruky zviazané povrazmi; niekedy je zobrazovaný nepatrične, ako drží náhrady žezla (žezlo z *trstiny*) a niekedy *rišskeho jablka*, ktoré patria celkom jasne k výjavu *Korunovanie trnám*; jeden zo Židov sa pripravuje udrieť ho vystretou päťou, ostatní palicou; jeden ho tiež kmáše za vlasy, iný naňho pľuje; niekedy ho hudobníci s činelmi, bubnom a píšťalami ohlušujú rámusom; niekedy táto scéna zahŕňa aj *Petrove „zapretie“*, ktoré sa odohrávalo v tom istom čase (pozri *apoštol Peter*); Posmievanie sa Kristovi je možné odlišiť od *Korunovania trnám* neprítomnosťou trňovej koruny a tým, že posmeškármi sú Židia a nie rímski vojaci; bezprostredne po ňom nasledovalo *Ecce homo*; pozri *biblia, Ježiš; Bičovanie; Umučenie Krista/ Umučenie Pána; jurodiví*

<http://twoway.st/facets/subject/mocking>

<https://translate.google.sk/#en/sk/mocking>

http://en.wikipedia.org/wiki/Matthias_Gr%C3%BCnewald

Giotto: Posmievanie Kristovi (freska, Scrovegni kaplnka, Padova, 1304-1306)

Anonym: Posmievanie Krista (ručne kolorovaný drevoryt, 1457)

J. C. van Oostanen: Bičovanie Krista (kolorovaný drevoryt, 1523)

A. Dürer: Posmievanie Krista (14.grafický list Malých pašii, 1508-1509)

J. Sadeler I: Posmievanie Krista (rytina, 16.st.)

P. Galle podľa J. van der Straeta: Kristus mučený v žalári (z cyklu Utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie nášho Pána Ježiša Krista, 16.-17.st.)

J. Ch. Jegher podľa A. Sallaerta: Kristus pred Kaifášom (drevoryt, ilustrácia ku knihe Judocus Andries: „Perpetua Crux sive Passio Jesu Christi“ 1649)

Tizian: Posmievanie Krista (16.st.)

J. Sadler I podľa Theodora Bernarda: Kristus posmievaný (rytina, 16.-17.st.)

A. Wierix (nakladateľ) podľa A. Dürera: Posmievanie Krista (rytina, 1600)

H. Wierix: Kristus posmievaný dvomi mužmi (rytina, 16.-17.st.)

Stredoeurópsky grafik zo 16.storočia, (predloha J. van der Straet): Posmievanie Krista (medirytina, 1550-1600)

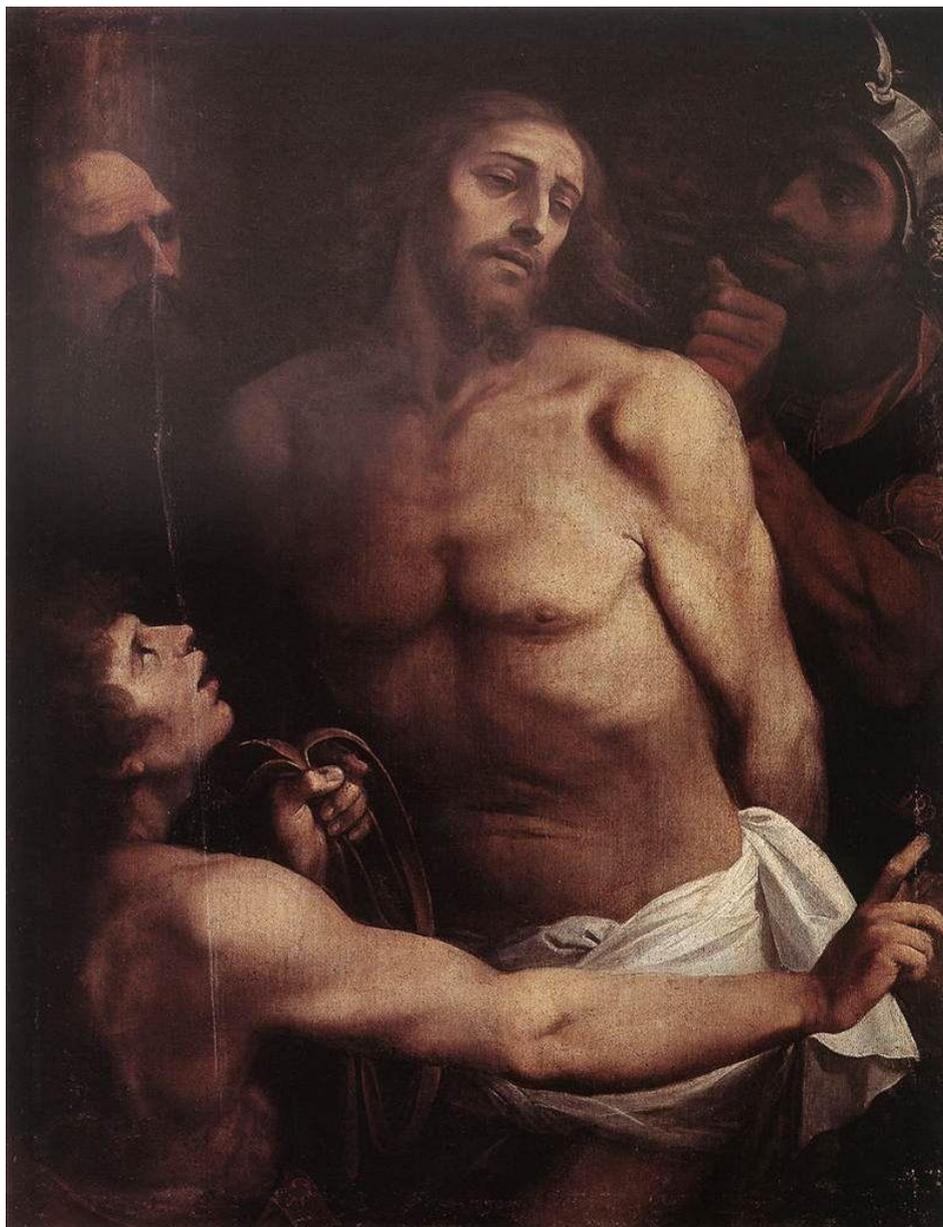
H. J. Terbrugghen: Posmievanie Krista (pred 1629)

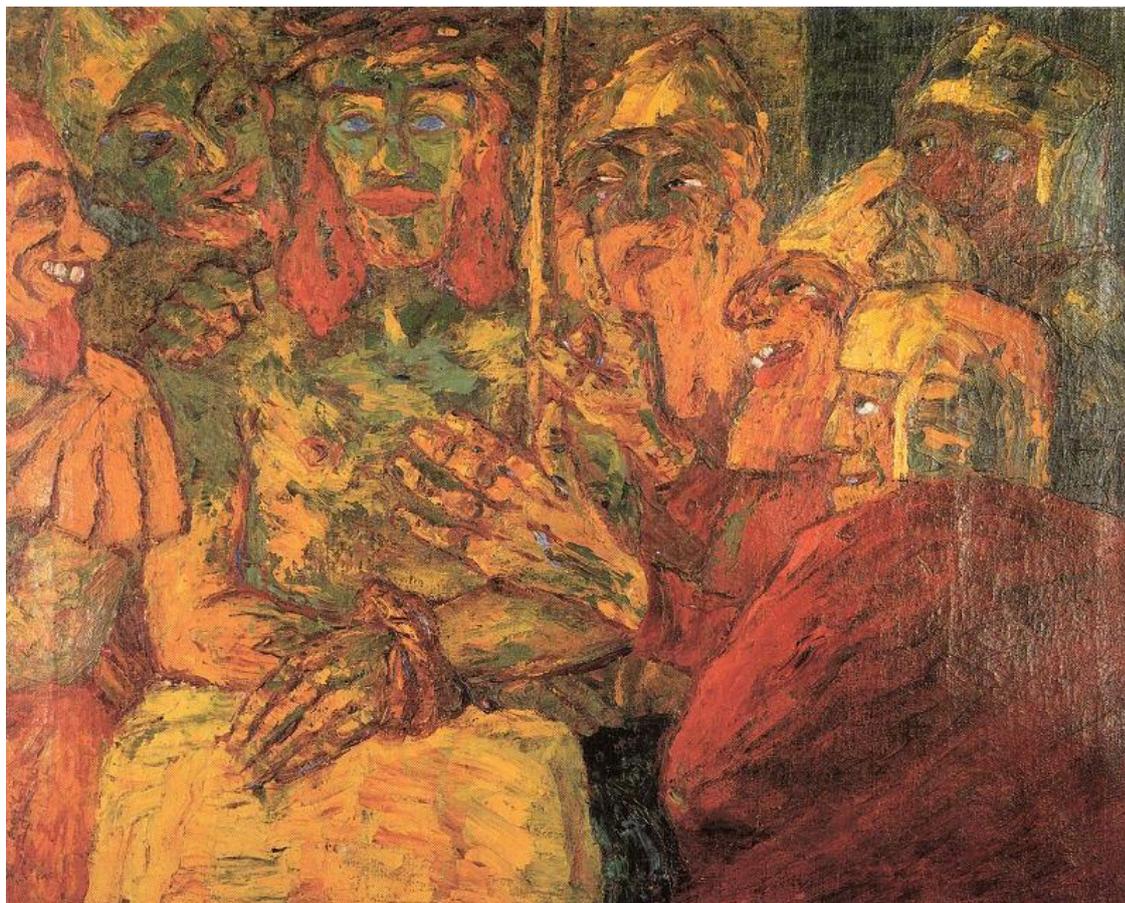
P. J. Quast: Posmievanie Krista (17.st.)

D. Seghers: Kvetinová girlanda s Posmievaním Krista (1643)

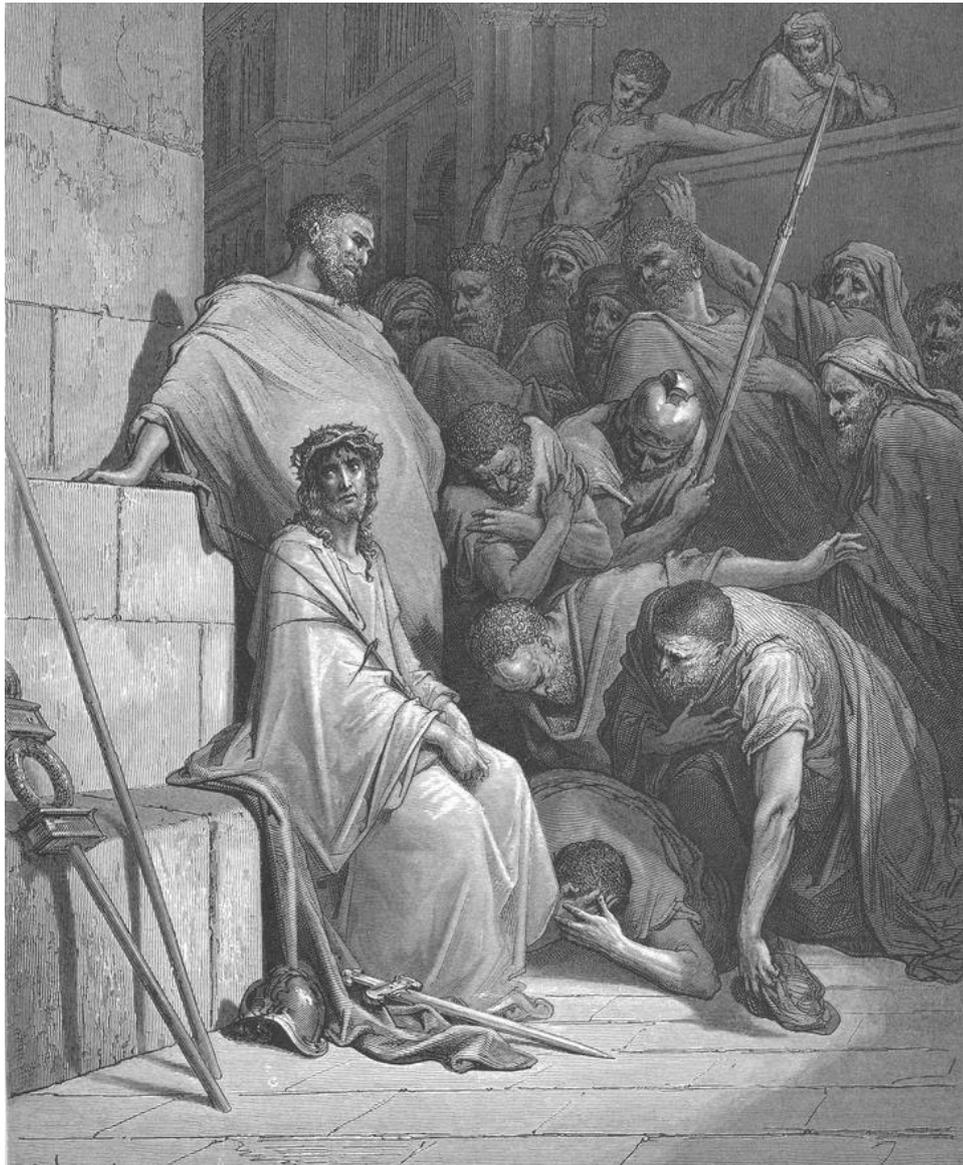
G. Cesari: Mučenie Krista (1598)

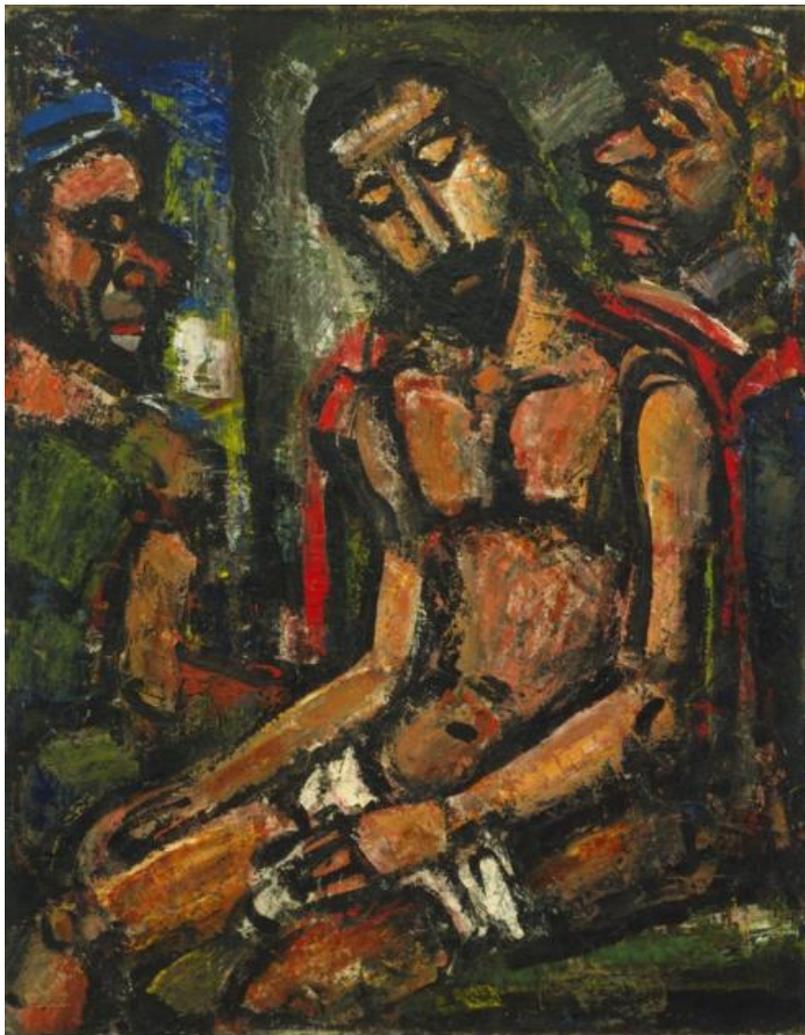
E. Nolde: Posmievanie Krista (1909)

J. L. Forain: Kristus posmievaný (suchá ihla, 1909)

G. Doré: Kristus posmievaný (drevoryt, 1866)

G. Rouault: Kristus a vojaci (20.st.)

posmrtný život - pozri *podsvetie, nebo, peklo; Ka; Usir; jašterica; valknut*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Afterlife>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Afterlife>

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%8F:%D0%96%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D1%8C_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B5_%D1%81%D0%BC%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8

posol - pozri *Hermes, havran, anjel, apoštol, herold; kaducet*

Posolstvo Krista Jánovi v žalári/Posolstvo Jána Krstiteľa - (Matúš 11,1-6; Lukáš 7,18-23);

Jánovi poslovia svedkami Kristových zázrakov (Baptisterium di San Giovanni, Florencia, 1240-1310)

A. Wierix: Posolstvo Krista Jánovi v žalári (rytina zo série Cirkevný rok, 1575-1625)

Posolstvo siedmim cirkvám - Listy maloázijským zborom

Posolstvo troch anjelov a večné evanjelium - (Zjavenie Jána 14,6-13); **Potom som videl** (sv. Ján) **iného anjela** (odkaz na postup udalostí ako v 8,7-13: *Trúbenie štyroch anjelov*) **letieť prostriedkom neba** (paralela k 8,13: *Vták Beda*): **mal večné evanjelium** (trvalá platnosť evanjelia; podobne *Marek 13,10*), **aby ho zvestoval obyvateľom zeme, každému národu, kmeňu, jazyku a ľudu** (celému svetu; podobne 5,9: *Baránok prevzal sedmopečatnú knihu*; 13,7: *Šelma morská*; *Izaiáš 25,6*; *Žalm 67,3*) **a volal mocným** (zázrakov schopným) **hlasom: Bojte sa Boha a vzdajte Mu česť, lebo prišla**

hodina Jeho súdu (odkaz na *1Samuelovu 6,5* > *Izaiáša 42,12* > *Jeremiáša 13,16*), a klaňajte sa Tomu, ktorý stvoril nebo a zem, more i pramene vôd (odkaz na *Exodus 20,11*). Za ním nasledoval iný, druhý anjel a volal: Padol, padol veľký Babylon (krycí názov Ríma; podobne 18,10: *Silný anjel o páde Babylonu*; odkaz na *Izaiáša 21,9* > *Jeremiáša 50,2; 51,8* > *Daniela 4,27*, Veštbý Sibylie 149-158), ktorý opájal všetky národy vínom náruživosti svojho smilstva (forma neznašanlivého modloslužobníctva; podobne 18,3: *Silný anjel o páde Babylonu*). Zase nasledoval za nimi tretí anjel (stupňovanie deja) a volal mocným hlasom: Ak s niekto bude klaňať šelme a jej obrazu (rímski cisári, kult cisárov) a prijme znak na čelo alebo na ruku (náprotivok k 7,1-8: *Poznačenie Božích služobníkov*; odkaz modlitebné remienky tefilim: judaizujúci Židia, odmietajúci Kristovu zvesť, budú tiež zavrnutí), aj ten bude piť z vína Božieho hnevu (zatratenie; odkaz na 14,19: *Hodina žatvy a oberačky; Jeremiáša 51,7*), čistého vína (spravodlivý súd), naliatheho do kalicha Jeho hnevu (podobne 16,1: *Sedem pliaŕ; 18,6: Silný anjel o páde Babylonu*; odkaz na *Izaiáša 51,17* > *Jeremiáša 25,15* > *Habakuka 2,16*) a bude mučený ohňom a sírou (peklo; podobne 15,7: *Oslava Boha pred pliaŕami; odkaz Genezis 19,24: Skaza Sodomy a Gomory*; podobne *Jozue 30,3* > *Ezechiel 38,22* > *2Machabejských 2,5*) pred svätými anjelmi (starozákonné pomenovanie Boha; podobne *Izaiáš 66,24* > *Daniel 12,2* > Apokalypsa Ezdrášova 7,36 > *1Henoch 48,9; Lukáš 12,9; 15,10*) a Baránkom! Dym ich múk vystupuje na veky vekov a nemajú odpočinku ani dňom ani nocou (krajné utrpenie, zúfalstvo; podobne *Izaiáš 34,9-10*) tí, ktorí sa klaňajú šelme a jej obrazu a ktokoľvek by prijal znak jej mena (odkaz na 13,16: *Šelma zemská*). V tomto je trpezlivosť svätých (kresťanov), ktorí zachovávajú prikázania Božie a vieru v Ježiša (vytrvalosť viery za všetkých okolností). Potom som počul hlas z neba, ktorý hovoril (Pánov posol z 1,1): Napíš: Blahoslavení sú mŕtvi, ktorí odteraz v Pánu umierajú! Áno, hovorí Duch (*Duch Boží* ako inšpirácia *Zjavenia Jána*; podobne Židom 3,7), nech si odpočinú od prác, lebo ich skutky idú s nimi (dobré skutky ako podmienka spasenia; dobré skutky ako odovzdaná viera v Krista; trvalá platnosť dobrých skutkov; *eschatologická* útecha určená Kristovým verným, presnejšie maloázijským zborom, ktorým je Zjavenie adresované).

-Posolstvo troch anjelov je názvom druhej pasáže námetu *Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi* (14,1-13) a je plynulým pokračovaním námetu *Hora Sion* (14,1-5); názov Posolstvo troch anjelov a večné evanjelium sa objavuje v súvislosti s *ilumináciami* stredovekých *apokalýps* (pozri *Beatus*); v niektorých rukopisoch (*Apokalypsa glosovaná*) je Posolstvo troch anjelov rozdelené do samostatných námetov: Anjel zvestuje večné evanjelium, Anjel zvestujúci pád Babylonu, Kalich vína Božieho hnevu; pozri *apokalyptické motívy*

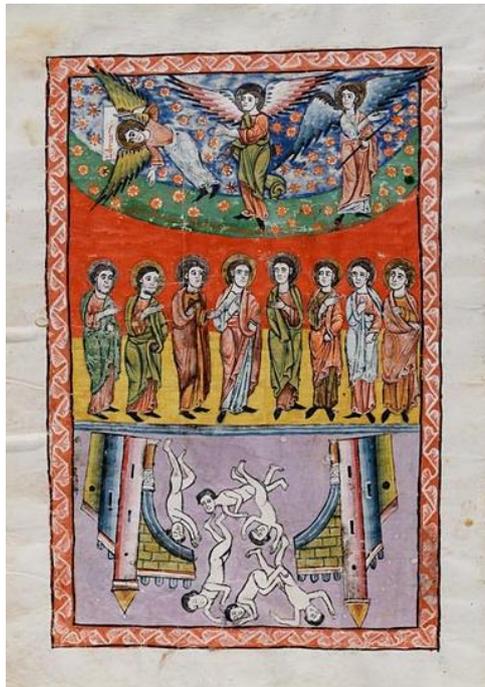

(14,6-10. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). Posolstvo troch anjelov (Bamberská apokalypsa, 1000-1020)

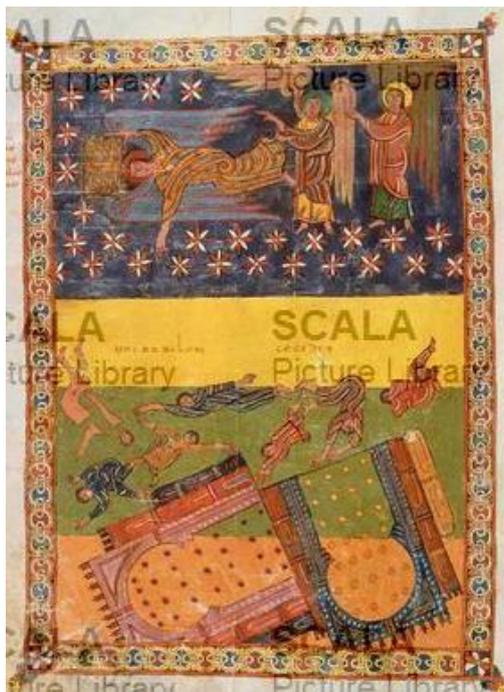
(14,1-13. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). **Posolstvo troch anjelov a večné evanjelium** (Beatus Facundus, 1047)

(14,6-13. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). **Posolstvo troch anjelov a večné evanjelium** (Beatus Millán, 10.-12.st.)

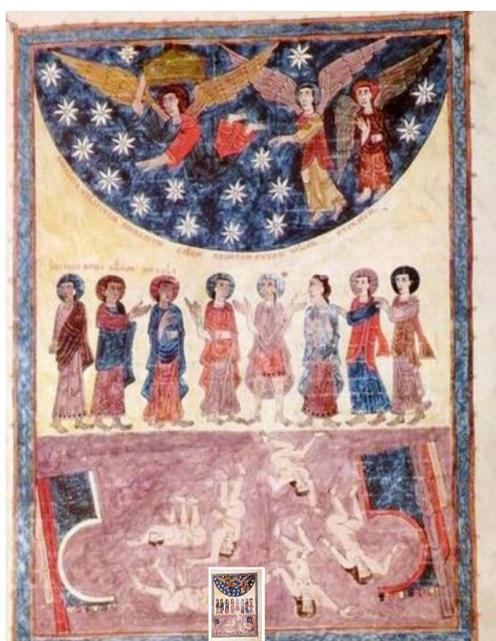

(14,6-10. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). **Posolstvo troch anjelov a večné evanjelium** (Beatus Huelgas, 1220)

(14,6. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi. Posolstvo troch anjelov). **Posolstvo prvého anjela** (Beatus Ginevra, 1047)

(14,6-13. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi. Posolstvo troch anjelov). **Druhý anjel hlása pád Babylonu** (Beatus Escalada, 950)

(14,6-13. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). **Posolstvo troch anjelov a večné evanjelium** (Beatus Girona, z 2.pol. 10.st.)

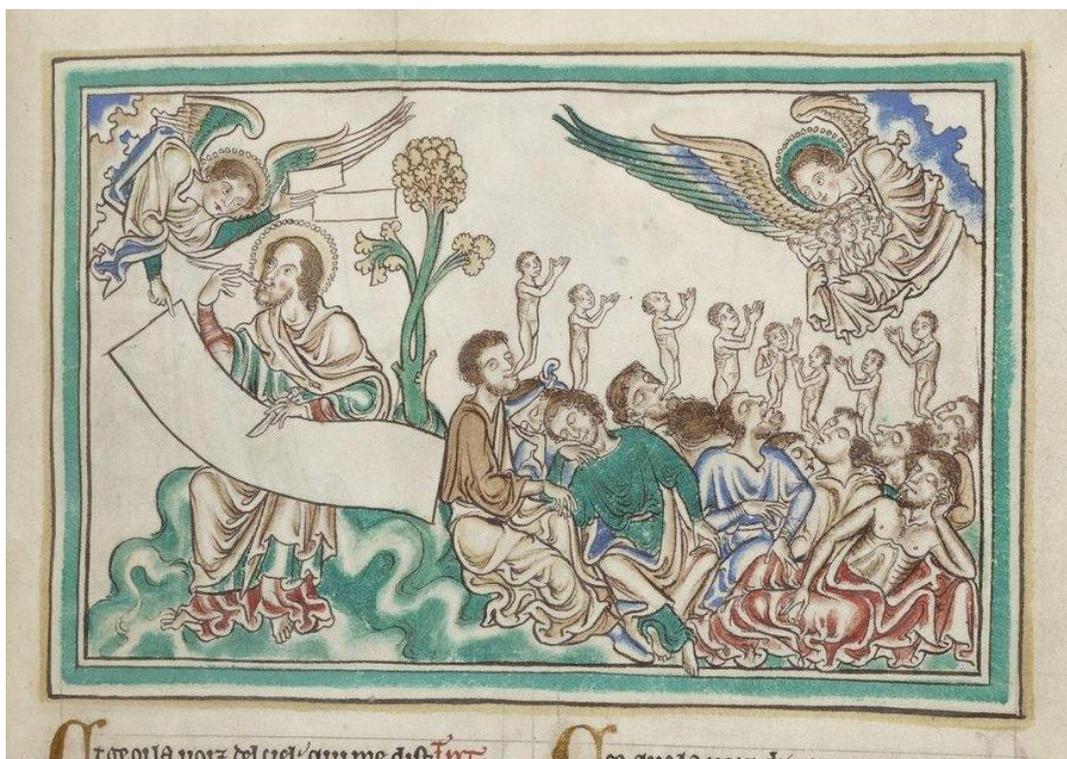
(14,6. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). **Anjel zvestuje večné evanjelium** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(14,8. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). **Anjel zvestujúci pád Babylonu** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

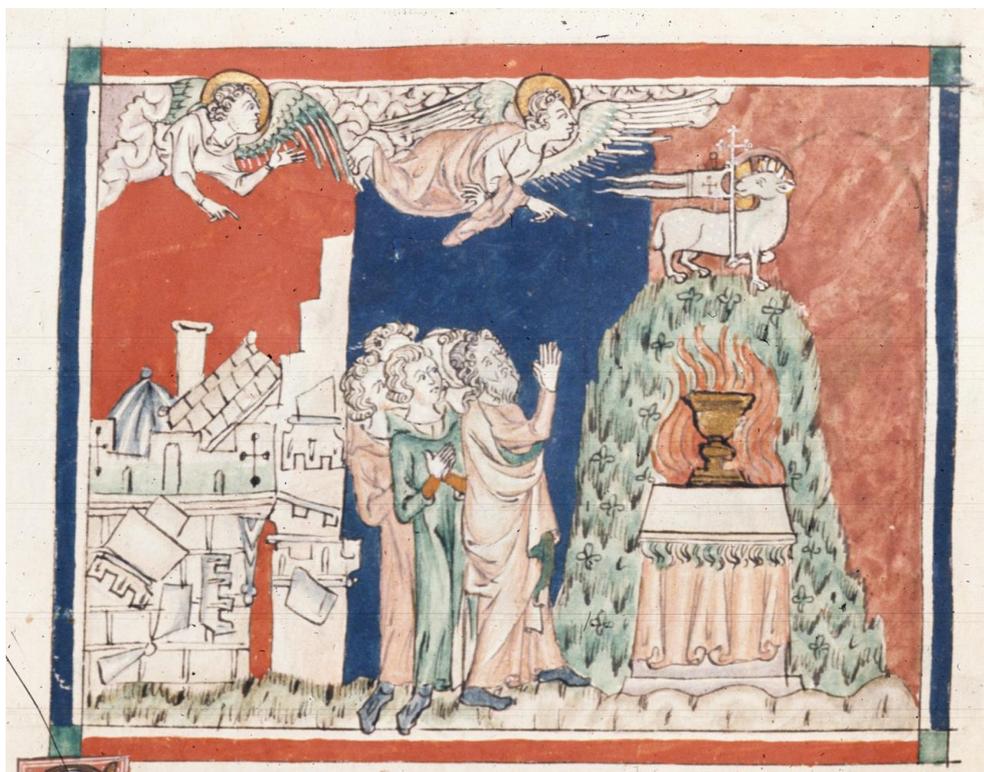
(14,9-10. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). **Kalich vína Božieho hnevu** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

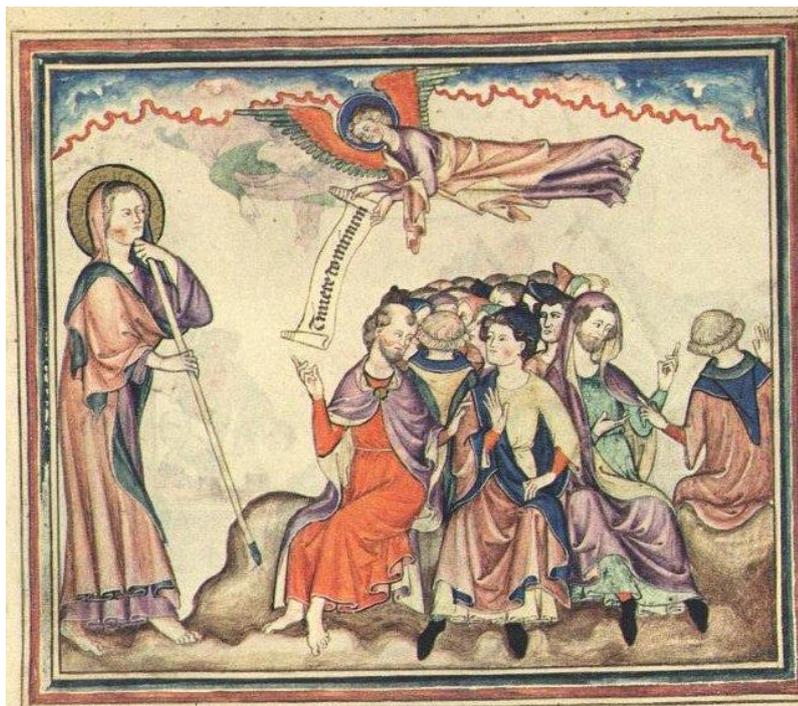
(14,13. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). **Hlas z neba** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

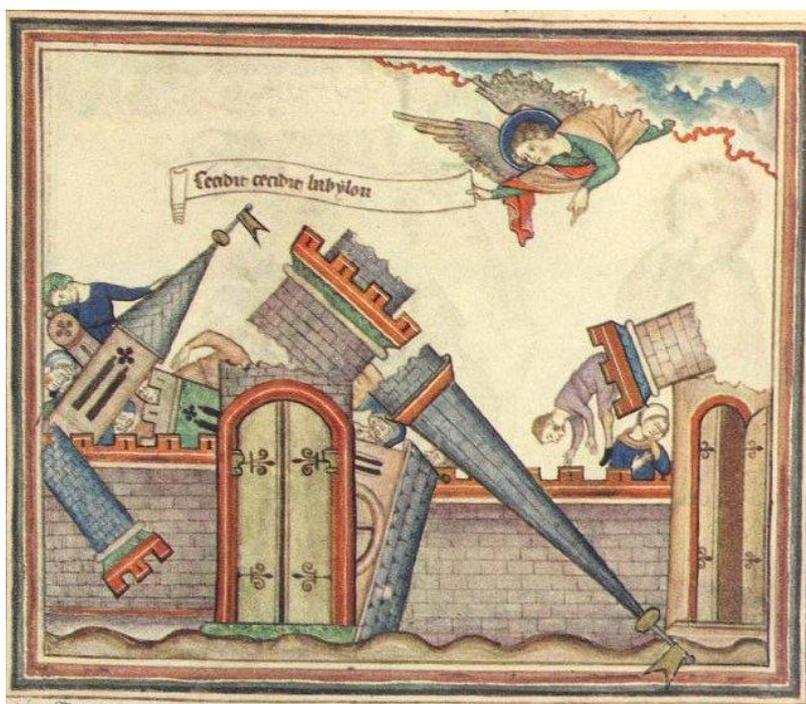
(14,9. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi. Posolstvo troch anjelov). **Tretí anjel. Kalich vína Božieho hnevu** (Apokalypsa Getty, 1255 - 1260)

(14,8-10. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). **Posolstvo troch anjelov. Druhý a tretí anjel** (Apokalypsa 'Queen Mary, 14.st.)

(14,6. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi. Posolstvo troch anjelov). Hlas z neba. **Anjel zvestuje večné evanjelium** (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(14,8. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi. Posolstvo troch anjelov). **Druhý anjel. Anjel zvestujúci pád Babilonu** (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(14,9. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi. Posolstvo troch anjelov). **Tretí anjel. Kalich vína Božieho hnevu** (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(14,8. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). **Posolstvo troch anjelov. Druhý anjel o páde Babylonu** (Apokalypsa z Angers, 1377-1382)

(14,9-12. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). Tretí anjel a Baránok (Apokalypsa z Angers, 1377-1382)

(14,6. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). Posolstvo troch anjelov a večné evanjelium (Apokalypsa 'Queen Mary, 14.st.)

(14,8-10. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). **Posolstvo troch anjelov. Druhý a tretí anjel** (Apokalypsa 'Queen Mary, 14.st.)

(14,6-8. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). **Posolstvo troch anjelov a večné evanjelium. Anjel hlása pád Babylonu** (Blockbook Apocalypse, 1430-1440)

Autor neuvedený: Anjel káže večné evanjelium (ilustrácia, Philips Medhurst Bible)

(14,1-13. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi). **Posolstvo troch anjelov a večné evanjelium** (vitráž, 20.st.)

pospěch - český termín pre sochársky nástroj, ktorý sa skladá z radu štvorhranných oceľových tyčínok, zrezaných na jednu stranu a zakalených, vsadených do poriska; nahrádza na menších plochách *pemrlicu* a používa sa na mäkší *kameňoch* pri vyrovnávaní veľkých plôch po hrubom osekání; pozri *sochárske nástroje skulptuálne, kamenickej nástroje*

post - lat.; v zloženinách je prvá časť s miestnym alebo časovým významom latinskej predložky *po*, označujúcej následnosť; pozri *ante*

postament - 1. *pedestál*

2. bočné *kvádre*, medzi ktorými sa nachádzajú *balustre* a spolu tvoria *balustrádu*; postament často so sochárskou výzdobou; pozri *architektonická plastika*

Dudák: *podstavec*; 1. *pedestál*; podstavec pod sochu, *stĺp* alebo *pilier* nad *rímsou*, ktorý nesie plastiku; zvyčajne má tvar *hranola* a skladá sa zvyčajne zo *soklu*, *drieku* a *rímsoy*

2. najnižšia časť podporného prvku (*stĺpu*, *piliera* alebo celej stavby); v podstate synonymum pre *sokel*; pozri *plintus*

postava asistenčná – *asistenčná postava*

postavy anglických legiend - *anglické legendárne postavy*

postavy biblické - *biblické postavy*

postavy starozákonné - *starozákonné postavy*

postavy Božskej komédie (Inferno) - pozri *Božská komédia, Inferno; Ugolino*

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Postavy_Božské_komedie_\(Peklo\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Postavy_Božské_komedie_(Peklo))

[http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Personaggi_citati_nella_Divina_Commedia_\(Inferno\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Personaggi_citati_nella_Divina_Commedia_(Inferno))

postavy Božskej komédie (Paradíso) -

[http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Personaggi_citati_nella_Divina_Commedia_\(Paradiso\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Personaggi_citati_nella_Divina_Commedia_(Paradiso))

postavy Božskej komédie (Purgatorio) - pozri *Sapia Salvani, Pia de Tolomeo, Sordello*

[http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Personaggi_citati_nella_Divina_Commedia_\(Purgatorio\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Personaggi_citati_nella_Divina_Commedia_(Purgatorio))

postavy fantastickej literatúry -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Characters_in_fantasy_literature

postavy fiktívne - *fiktívne postavy*

postavy gréckej mytológie - pozri *grécka mytológia*

http://sk.wikipedia.org/wiki/Kateg%C3%B3ria:Postavy_gr%C3%A9ckej_mytol%C3%B3gie

postavy hebrejskej biblie - pozri *Biblia*

http://nl.wikipedia.org/wiki/Categorie:Persoon_uit_de_Hebreeuwse_Bijbel

postavy Nového zákona - pozri *Nový zákon, novozákonné témy a motívy*

http://fr.wikipedia.org/wiki/Cat%C3%A9gorie:Personnage_du_Nouveau_Testament

postavy Odyssey - pozri *Odysseus, Kirke, Argo, Penelope, Achilles, Hektor, Helena; Trójska vojna, Trója*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Characters_in_the_Odyssey

A

Aeolus

Agelaus

Ajax (mytológia)

Alcinous

Amphimedon

Amphinomus

Anchialus

Anticlea

Antinoos syn Eupeithes

Antifatés

Antiphus

Arete (mytológia)

Aretus

Argos (pes)

C

Calypso (mytológia)

Dobytok Helios

Šablóna: Znaký v Odyssey

Circe

Circe (comics)

Circe v umení

Clytius

Ctesippus

Ctimene

D

Demodocus (Odyssey znak)

Demoptolemus

Deucalion Kréty

Dolius

E

Echephron

Echetus

Elatus

Elpenor

Eumaeus

Eupeithes

Euryalus

Eurycleia

Eurydamas

Eurylochus (mytológia)

Eurymachus

Eurymedousa

Eurynome

H

Halitherses

Helena Trójska

I

Iphthime

L

Laertes

Láodamás

Leodes

Leucothea

M

Medon

Melanthius (Odyssey)

Melantho

Menelaus

Mentes (Kráľ Taphians)

Mentor (Odyssey)

Mesaulius

N

Nausicaa

Nestor (mytológia)

O

Odyssean bohovia

Odysseus

Orsilochus

P

Peisenor

Peisistratus (Odyssey)

Penelope

Nápadníci z Penelope

Perimedes

Phemius

Philoetius (Odyssey)

Polites (Prince of Troy)

Polydamna

Polyphemus

Pontonus

S

Siren (mytológia)
Stratichus

T
Telemachus
Theoclymenus
Thoon (mytológia)
Thrasymedes (mytológia)

postavy Shakespearových hier - pozri *Kressida, Falstaff, Macbeth, Lady Mackbeth, Banquo, Oteló, Desdemona, Titánia, Mab/Kráľovná Mab, Hamlet, Ofélia, Romeo a Júlia, Timon Aténsky, Shylock, Richard III., Kráľ Lear, Shylock*

http://fr.wikipedia.org/wiki/Catégorie:Personnage_d'une_pièce_de_théâtre_de_William_Shakespeare

http://nl.wikipedia.org/wiki/Categorie:Personage_in_werk_van_Shakespeare

postavy Tisíc a jedna noc -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:One_Thousand_and_One_Nights_characters

postel' - lôžko

postel' smrteľ'ná - smrteľ'ná postel'

poster - 1. angl. termín pre *plagát*

2. výsledky práce zverejnené na stojanoch a tabuliach počas vedeckých konferencií vo forme tabuliek, komentovaných tém, fotografií apod.

poster-shops - angl.; špecializované predajne *plagátov*, koncipovaných umelcami pre interiéry; kupujúcimi sú predovšetkým mládež, pre ktorú je plagát cenovo dostupný a tiež výtvarne prítiažlivý, lebo reaguje na dobové, najmä generačné estetické čítanie

postgrafitti/neografitti - pozri *streetart*

Posthius Johannes - pozri *blázon, bláznovstvá*

Johann Posthius: Prázdny štít s bláznom (ilustrácia z „Anthologia Gnomica“, 1579)

postica - prístavba *rimského domu*

postila - liturgická kniha s výkladmi a odkazmi na *evanjelia* a *epištoly*; pozri *bohoslužobné knihy*

postimpresionizmus - z lat. post – „po“ + impresionizmus

<http://it.wikipedia.org/wiki/Post-impresionismo>

-umelecké smery z konca 19.storočia, vychádzajú z *impresionizmu*, ale odmietajú jeho náladovosť, beztvornosť, zanedbávanie kresby a *kompozície*; súčasne však odmietajú *perspektívu* ako spôsob budovania priestoru; nové smery v 80.rokoch 19.storočia sústredené vo Francúzsku, kde 1884 vzniká *Spoločnosť nezávislých umelcov* s časopisom *Nezávislá revue*; rozvoj všetkých základných tendencií moderného umenia od racionalistických prístupov k objektívnej realite (*P. Cézanne* a *neoimpresionizmus Seurotta*, *Signaca*, *expresionizmus V. W. Gogha* a *E. Muncha*, *symbolizmus P. Gauguina*, *Moreaua*, *Redona* s ich ponorením sa do vnútorného sveta ideí, snov a fantázie); základný význam pri vzniku postimpresionizmu malo *japonské umenie* (pozri *japoneria*)

Baleka: tiež poimpresionizmus; v umení termín označujúci umelecké tendencie nastupujúce po impresionizme a časovo ležiace medzi vrcholným impresionizmom 70.rokov 19.st. a nástupom *expresionizmu*, *fauvizmu*, *kubizmu* a ď. smerov prvého desaťročia 20.st.; pod veľmi voľne ponímané označenie zahrňované *neoimpresionizmus*, *syntetizmus*, *symbolizmus*, *primitivizmus*, *Nabis*, *pont-avenská škola* a ďalšie smery prípadne jednotlivé osobnosti; ich spojivom bola snaha prekonať impresionizmus dôrazom na podstatnosť, základ a jadro skutočnosti a nie na javovú stránku, ako tomu bolo u impresionistov (dojem, pocit a okamihovosť existencie skutočnosti); podľa Cézanna príroda nie je povrch, ale hĺbka; farby sú výrazom tejto hĺbky na povrchu a vystupujú zo základov sveta; elementárnosť bola hľadaná všetkými postimpresionistickými tendenciami bez ohľadu na ich hľadiská senzualistické (zmyslové), spirituálne (duchovné), racionálne (rozumové) alebo intuitívne (bleskové poznanie bez účasti rozmyšľania); s hľadanou elementárnosťou bola súčasne spájaná predstava celku, veľkej prírody, t.j. *vesmíru* a jeho jednoty, ktorú mal obraz odrážať témou, *motívom*, *farbou*, *líniami*, *priestorom*, *plochou* a ď. *konpozičnými* prvkami, aj keď každá z postimpresionistických tendencií chápala a zobrazovala tento celok ináč; postimpresionistické smery a tendencie priniesli závažné podnety pre smery zakladajúce svoj umelecký názor na objektívnych zákonitostiach maľby (podnet Cézanna), na poetizácii skutočnosti (podnet Rousseaua), na podaní hlbinných zdrojov (podnet Gauguina), kozmickosti a sociálnosti (podnet Gogh); autorom termínu postimpresionizmus je anglický maliar a kritik R. Fry, ktorý uviedol do Veľkej Británie francúzskych postimpresionistov; termín prevzal anglický kritik a teoretik umenia C. Bell, ktorý sa zaslúžil o jeho zobecnenie

pozri *expresionizmus* a proti tomu: *neoimpresionizmus*, *pointilizmus*, *divizionizmus*; *Parížska škola*; *syntetizmus*, *cloisonnizmus*; *Novecento italiano*

postimpresionistickí maliari - pozri *M. Vrublev*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Post-impresionist_painters

postkubizmus - smery medzi dvoma svetovými vojnami, vychádzajúce z *kubizmu*: *orfizmus*, *purizmus*, *skupina Der blaue Reiter*; pozri *geometrická abstrakcia*: *neoplasticizmus*, *suprematizmus*, *konštruktivizmus*; *Parížska škola*; *kubistický impresionizmus*, *kuboexpresionizmus*, *vorticizmus*

postmoderna - 1.európsky myšlienkový smer z konca 20.st., zároveň označuje stav svetovej kultúry druhej polovice 20.st. odmietajúcej doterajšie filozofické princípy (priorita racionality, absolutizácia abstraktného momentu, totalitarizmus politiky), o ktoré sa opiera moderná kultúra (*moderna*), ktorá je dnes v kríze; postmodernizmus je smer v rámci architektúry, dizajnu, hudby, maliarstva, literatúry a neskôr aj filozofie (filozofický postmodernizmus); postmoderna označuje obdobie, historický stav, v ktorom stratili legitimitu „veľké diskurzy“ (t.j. ideológie, globálne koncepcie, myšlienkové systémy) a boli nahradené fragmentárnymi „malými diskurzami“; vyčerpali sa všetky absolútne pravdy a nad „majstrami metafyzického myslenia“ sa začali vznášať pochybnosti; v čase postmoderny už neexistuje uzavretý celkový výklad života, celková koncepcia univerzálneho, pre všetko ľudstvo platného cieľa, ako ho prezentovalo napríklad *osvietenstvo*; vedúcou filozofickou postavou postmoderny už nie je metafyzik, ktorý verí, že našiel archimedov bod, z ktorého hýbe svetom, ale jeho náprotivok, skeptik, ktorý zdôrazňuje našu podmienenosť a konečnosť, ktorý vie, že jeho pohľad je iba jedným z množstva možných, že je provizórny a už zajtra prekonaný; postmoderný skeptik sa na rozdiel od metafyzika domnieva, že existuje množstvo protirečiacich si pozícií, že všetko vedenie je pochybné a predbežné a že dnešná pravda sa zajtra môže ukázať ako omyl; proti univerzalizmu sa stavia partikularizmus; filozofický pojem postmoderny sa usiluje

vypracovať filozofický postmodernizmus; postmoderna sa vyznačuje množstvom heterogénnych a autonómnych jazykových hier, životných foriem a výkladov života, pluralitou nezjednotiteľných praktík a konceptov, čo by bolo možné prirovnať k babylonskému zmäteniu jazykov (Jean-François Lyotard); postmoderna je tristný úpadok súčasnej literatúry, vyznačujúci sa ochabnutím, úbytkom novátorskej potencie a prieraznosti, je fázou konsolidácie, ponúka sa menej šancí k jasnému profilovaniu; novou je masová spoločnosť nachádzajúca svoj zodpovedajúci obraz v nivelizovaných formách; pozri *metanarácia*

2. umelecký postoj; postmoderna je pojem prevzatý z *architektúry* pre umelecký postoj od zač. 80.rokov 20.st.; postmoderna je ďalším rozvinutím *moderny*, ale na rozdiel od „*klasickej*“ tvorby odmieta spojitosť s ideológiami a tradíciou; vyznačuje sa *citáciami* z rôznych štýlov a individualistickými umeleckými postupmi; postmoderna zahájená hnutím *transavantgardy*; pozri *lettrizmus*; tzv. *gýč-art*, *postmodernizmus*

-postmoderna alebo postmodernizmus je európsky myšlienkový smer konca 20.st

<http://it.wikipedia.org/wiki/Postmodernit%C3%A0>

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Postmoderna>

J. Koons: Šteňa (topiary, Bilbao, Španielsko, 2011)

postmoderná architektúra - Dudák: architektonický smer v poslednej tretine 20.st., súčasť širokého prúdu *postmoderny*; vznikla v USA na počiatku 60.rokov; zameraná proti doterajšiemu (modernému) umeniu, ktoré považovala za nezrozumiteľné, exkluzívne a zamerané na kultúrnu elitu; postmoderná architektúra odmieta citovo neutrálny *funkcionalizmus*, usiluje o tvarovú pestrosť a farebnosť (používa menovite postupy *pop-artu*), rehabilituje ornament, prejavuje cit pre

monumentalitu aj intimitu miesta (pozri *genius loci*); v reakcii na uniformitu internacionálneho štýlu (medzinárodný štýl) kladie dôraz na lokálne štýly; USA: R.Venturi, P.Johnson, Ch.Moore, M.Graves; Európa (1.pol.70.rokov 20.st.): A. Rossi, Ch. de Portzamparc, R. Bofill, H. Holein, O. M. Ungers, M. Botta; pozri *revivalizmus*; *postmoderna*

postmoderní umelci - pozri *J. Koons*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Postmodern_artists

postmodernizmus - termín pre umelecké hnutia v 70.rokoch 20.st., založené na návratu k tradičným technikám, materiálom (pozri *historizmus 3*), odkláňajúce sa od *abstrakcie* k *figurativnosti*; v rámci postmodernizmu vznik umeleckého hnutia - *transavantgardy*, stavajúcej sa proti *konceptuálnemu umeniu*, *minimal-artu*; pozri *hyperrealizmus/fotorealizmus*, *Alchymia Studio*

Postnikov Sergej Petrovič - (†1880); ruský maliar

S. P. Postnikov: Hektor sa lúči s manželkou Andromache (1863)

postoj - držanie tela, *póza*

postoj modelu - *atituda*

post scriptum - *postskriptum*

postskriptum – lat. *post scriptum*; pripísaný dodatok

J. Šturdík: Post scriptum (akvarel, kombinované techniky, 1983)

postup - *metóda*

tzv. **postup mokrý** - tzv. *mokrý postup*

tzv. **postup suchý** - tzv. *suchý postup*

posvätná geometria - pseudovedecká náuka vychádzajúca z klasickej *geometrie*, v ktorej sa dáva filozofický až duchovný význam niektorým telesám a obrazcom, podobne ako napr. ezoterická numerológia dáva vyššiu významy číslam; vyskytuje sa v mnohých kultúrach naprieč históriou a jej metódy môžeme nájsť v plánovaní a stavbách rôznych chrámov, mešít, kostolov, oltárov, posvätných studní alebo napríklad návsi a tiež v duchovnom umení; má podobné historické základy ako *numerológia*, pretože v staroveku sa geometrie a aritmetika spájali v jeden celok a aritmetické zákonitosti boli uznávané len ak mali oporu v geometrii; v dnešnej dobe sa posvätná geometria dostáva do populárnej kultúry, hlavne vďaka hnutiu *New Age*; posvätnú geometriu dnes nájdeme aj ako súčasť *mandál*; mandaly podľa posvätnéj geometrie môžeme vytvoriť len za pomoci *kružidla*; rovnako veľké kružnice, ktoré majú na svojom obvode stredy ďalších rovnako veľkých kružníc tvoria

semeno, kvet aj strom života a sú sami o sebe mandalou; vo vzniknutej „sieti“ môžeme nájsť rad obrazcov, symbolov a zákonitostí, ktorých využíva aj moderná architektúra; geometria použitá pri plánovaní a výstavbu cirkevných stavieb, ako sú kostoly, chrámy, mešity, náboženské pamiatky, oltáre, stánky, ako aj posvätné priestory, ako sú *temenoi*, *posvätné háje*; má hlavný význam v náboženskom umení (pozri *sakrálny*); v posvätnnej geometrii sú pripisované určitým geometrickým tvarom a niektorým geometrickým rozmerom symbolické a posvätné významy; pozri *vestica piscis*

http://en.wikipedia.org/wiki/Sacred_geometry

https://cs.wikipedia.org/wiki/Posv%C3%A1tn%C3%A1_geometrie

posvätné hory - pozri *hora posvätná*

posvätné koly - pozri *ašery*

posvätné rieky - 1. *Dunaj*: posvätnou riekou Dákov; pred odchodom do boja z nej pili (pozri *dácki bohovia*)

2. *Ganga*: najposvätejšia rieka Indie, bohyňa, ktorá zostúpila z nebies, aby očistila ľudské bytosti; *Šiva*, aby zabránil vode rozvrátiť zem, prijal ju do svojho drdolu

3. *Tigris*: jedna zo štyroch *rajských riek*, ktorá tiekla na východ od *Asýrie*, od mesta Aššúr; podľa istej *moslimskej* legendy dali riekam Eufratu a Tigridu vzniknúť slzy, ktoré preliat *Adam* po svojom vyhnaní z *raja*

3. *Eufrat*: pod menom *Perát* jednou z *rajských riek*

4. *Nil*: v *egyptskej mytológii* zbožtený a stotožňovaný s *lotosom*; z čiernej hliny Nílu vymodelovaný *Usírev* (ďalej pozri *Hapi*, *Hopej*, *Satet*, *Sopdet*, *Nun*); v *stvoriteľských mýtoch* Nil stotožňovaný s *rajskou riekou Gehon*

posvätné stromy -

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Sacred_trees

posvätné stromy v hinduizme -

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Sacred_trees_in_Hinduism

posvätný - sakrálny

posvätný háj - háj posvätný

posvätný kameň - pozri *omfalos*, *abadir*, *bétyl*, *Kaaba*

posvätný okrskok - pozri *temenos*, *peribolos*, *altis*; *templum*, *tellos*, *fánium*, *akropolis*, *paladium*, *héroon*, *orákulum*, *abaton*, *cella*, *adyton*; *propylaje*; *háje*, *drunementon*, *nementon*, *ašery*; *torii*, *torana*

posvätný rok - pozri *kalendár mayský* (Jung)

posvätný sobáš - pozri *hieros gamos*

Postvorta/Postverta - v *rímskej mytológii* jedna zo štyroch *Camén*; ďalšie tri sú *Egeria*, *Carmentis* a *Antevorta*

<http://la.wikipedia.org/wiki/Postverta>